

12. **Azarbal, B., Tobis, J. et al.** Association of interatrial shunts and migraine headaches. *JACC*, 2005,45, p. 489–492.
13. **Reisman, M., Christofferson, R. D., Jesurum, J. et al.** Migraine headache relief after transcatheter closure of patent foramen ovale. *JACC*, 2005, 45, p. 493–495.
14. **Wilmschurst, P.** The role of cardiac and pulmonary pathology in migraine: a hypothesis. *Headache*, 2006, 46, p. 435–438.

Do redakce došlo 1. 9. 2009.

Adresa pro korespondenci:
Ing. Karel Kotaška, Ph.D.
ÚKBP 2. LF UK a FN v Motole
V Úvalu 84
150 06 Praha 5
e-mail: kotaska@email.cz

Zaujalo nás

Významné ocenění práce olomoucké lipidologické skupiny

V závěru roku 2009 obdrželi pracovníci lipidologické skupiny Fakultní nemocnice Olomouc (FNOL) významné rezortní ocenění, Cenu ministryně zdravotnictví za mimořádné výsledky dosažené v projektu aplikovaného zdravotnického výzkumu a vývoje za rok 2009. Vedoucí kolektivu, prof. MUDr. Helena Vavřková, CSc., je pracovnící III. interní kliniky FNOL, místopředsedkyní výboru České společnosti pro aterosklerózu a členkou výboru pracovní skupiny Preventivní kardiologie České kardiologické společnosti. Od r. 1990 se podílela na vypracování celostátních Doporučení pro diagnostiku a léčbu dyslipidemií. Jejimi spolupracovníky jsou Ing. D. Novotný, Ph.D., MUDr. D. Karásek, Ph.D., MUDr. D. Jackuliaková, MUDr. M. Halenka, Ph.D., Mgr. L. Slavík a RNDr. J. Lukeš.

Výzkum metabolismu lipidů a klinická péče o pacienty s dyslipidemiemi mají ve FNOL dlouholetou tradici. Lipidová poradna a laboratoř byla při III. interní klinice založena již v r. 1964 doc. MUDr. M. Kubaštou a v té době byla druhým největším pracovištěm v republice, které se touto problematikou zabývalo. Poradna poskytovala diagnostické, léčebné a konziliární služby pacientům ze širokého okolí, prakticky z celé Moravy. Prof. Vavřková se začala této problematice věnovat v r. 1968 a od r. 1981 byla odpovědnou řešitelkou většiny výzkumných projektů této pracovní skupiny.

Laboratoř byla v době svého vzniku velmi dobře přístrojově vybavená, což přispělo v r. 1969 k zavedení nové Fredricksonovy klasifikace hyperlipoproteinemií, včetně stanovení jednotlivých lipoproteinových tříd pomocí preparativní ultracentrifugace. Použití této metody umožnilo posoudit na vlastním souboru pacientů vhodnost výpočtu LDL cholesterolu podle Friedewaldovy rovnice, tehdy ještě běžně nepoužívané. Výsledky byly prezentovány na 2. konferenci „Klinická a biochemická genetika hyperlipoproteinemií“ v r. 1974.

Laboratorní část výzkumné i rutinní analytické práce byla po r. 1985 přenesena na Oddělení klinické biochemie, kde se na spolupráci začal podílet zejména Ing. Dalibor Novotný, Ph.D. Byly vypracovány a do praxe zavedeny nové metody, např. stanovení apolipoproteinů (apo)B, apoA1, lipoproteinů Lp(a), Lp A-I, Lp A-I/A-II, Lp B,CIII, ox-LDL a adiponektinu, sledování kandidátních genů aterosklerózy, jako jsou běžný polymorfismus apoE, I/D polymorfismus genu pro angiotenzin konvertující enzym, vybrané polymorfismy paraoxonázy PON1, PON2, apoAV, 2 SNP genu pro adiponektin, mutace apoB100 a další. V laboratoři kliniky nukleární medicíny a později v laboratoři OKB se provádělo stanovení markerů inzulínové rezistence a stanovení solubilních forem adhezivních molekul, v koagulační laboratoři Hematoonkologické kliniky vyšetření hemostatických markerů.

Pro detekci subklinické aterosklerózy bylo v r. 2000 zavedeno na III. interní klinice ultrazvukové hodnocení intimo-mediální tloušťky (IMT) a vyšetření endoteliální dysfunkce pomocí „flow mediated dilatation“ (FMD). Tyto metody jsou od té doby používány výzkumně (IMT i FMD) i rutinně (IMT). Pro běžné klinické vyšetření se využívá také A/B index.

V lipidovém poradenství je preferován důsledný klinický genetický přístup. Pozornost je soustředěna na rodiny osob s hypertriacylglycerolémií, rodiny s familiární kombinovanou hyperlipidémií, familiární hypercholesterolémií, defektním apoB-100 či předčasnou klinickou manifestací aterosklerózy, např. na rodiny osob s cévními mozkovými příhodami (ve spolupráci s Neurologickou klinikou FNOL). Lipidová poradna je jedním z regionálních center mezinárodního projektu MEDPED, který se zabývá pacienty s familiární hypercholesterolémií a probíhá ve více centrech ČR i ve světě. Úspěšně se rozvíjejí i další mezinárodní kontakty, v posledních letech např. celá skupina spolupracuje s prof. J. Fröhlichem z University of British Columbia v kanadském Vancouveru.

Výzkumné práce byly do r. 1990 řešeny v rámci čtyř 3- až 5letých projektů státního plánu výzkumu a později v 7 grantových projektech IGA MZ ČR. Výsledky byly prezentovány formou více než 200 publikací v recenzovaných časopisech a více než 250 přednáškami a postery na mnoha domácích i mezinárodních odborných fórech. Byly dále podkladem 11 disertačních doktorandských a habilitačních prací.

Řada publikací a dalších výstupů získala v nedávné minulosti od odborných společností prestižní ocenění, jako jsou např. Národní cena prof. J. Charváta za publikace z oblasti lipoproteinového metabolismu (prof. Vavřková, 1995), Cena České neurologické společnosti (doc. Vlachová, 2001), Cena ČSKB za nejlepší doktorandskou disertační práci (Ing. Novotný, 2004), Cena ČIS za nejlepší publikaci pro autory do 35 let (MUDr. Karásek, 2006), Cena ČSAT za nejlepší publikovanou práci (MUDr. Karásek, 2007/2008), Cena ČIS za nejlepší publikaci (prof. Vavřková, 2008), a další.

Práce lipidologické skupiny zachovává kontinuitu výzkumu a klinické péče o pacienty s dyslipidemiemi ve FNOL a daří se jí dlouhodobě držet krok s vývojem této problematiky ve světě. Pomáhá uvádět do praxe nové pohledy na poruchy lipidového metabolismu, které byly zpočátku vnímány jako relativně vzácné metabolické odchylky bez většího populačního dopadu a které nakonec vyústily v rozsáhlé celospolečenské programy zaměřené na prevenci aterosklerózy jako nejčastější příčiny kardiovaskulárních onemocnění.

Aktivita členů odborného týmu je upřena také k soustavnému zlepšování péče o pacienty ve formě podílu na koncipování odborných doporučení pro diagnostiku a léčbu dyslipidemií (prof. Vavřková) a ke zlepšování analytických postupů a laboratorních metod pro stanovení lipidových analytů (Ing. Novotný jako supervizor cyklu EHK Rizikové faktory aterosklerózy, SEKK).

Všem oceněným upřímně blahopřejeme! Cena, které se tomuto kolektivu dostalo, svědčí o vytrvalosti, smysluplnosti a úspěšnosti práce všech jeho členů. Bude jistě vhodným podnětem k pokračování v jejich úsilí, v němž jim přejeme hodně zdaru!

P. Schneiderka
OKB FN Olomouc